

Voorwoord

Binnenkort bezoek je met je klas de voorstelling DIEP van Het Filiaal theatermakers. In deze online docentenhandleiding geven wij je praktische tools om meer te halen uit het bezoeken van onze voorstelling. Hier vind je alle lesopdrachten, instructies en/of video's om zelf in de klas mee aan de slag te gaan.

Hieronder kun je de 'docentenhandleiding' downloaden en eventueel uitprinten.

We raden je aan om voor je aan de slag gaat de praktische tips te lezen. Hieronder vind je de docentenhandleiding die je kunt downloaden en uitprinten voor jezelf. Daar staat per slide beschreven wat je met de kinderen kunt doen. Alle opdrachten kun je direct via het digibord in de klas bekijken.

De belangrijkste redenen voor het aanbieden van dit lespakket zijn:

- Nieuwsgierigheid wekken voor wat er komen gaat
- Het kijk –en luisterplezier vergroten
- De theaterbeleving verdiepen
- Inbedding door activiteiten aan te laten sluiten bij verschillende leergebieden

We vinden het heel fijn om je feedback te horen op ons lesmateriaal, deze kun je sturen naar educatie@hetfiliaal.nl

Veel plezier alvast.

Het Filiaal theatermakers

1.1 Waar gaan we naartoe?

Doel

De leerlingen voorbereiden op het voorstellingsbezoek en de nieuwsgierigheid prikkelen.

De leerlingen denken na over de relatie tussen mensen en dieren.

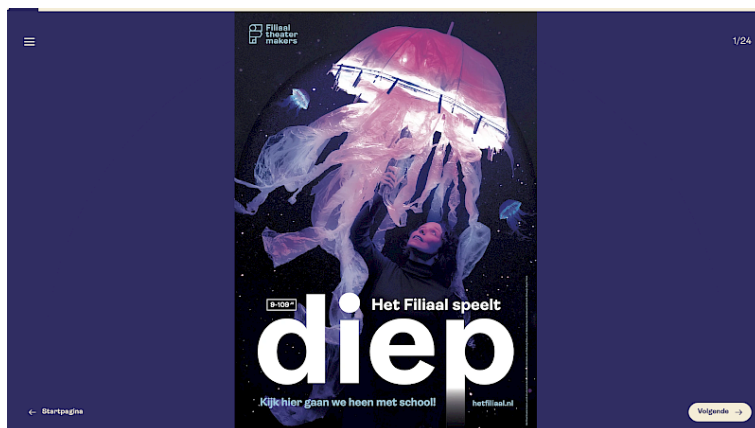
Kerdoel 54 Kunstzinnige oriëntatie

De leerlingen leren taal, spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Benodigheden

Digibord

Tijd: 15 minuten

Bekijk de poster

1. Bekijk de poster: Vertel de leerlingen dat jullie binnenkort naar de theatervoorstelling DIEP van Het Filiaal theatermakers gaan en laat de poster zien (deze is ook met de post gestuurd).

- Wat zie je?
- Waar zou de voorstelling over gaan denk je?
- Zijn er dingen die je opvallen?

Over de voorstelling: Vertel dat de voorstelling ook voor jou een verrassing is, maar dat je al een beetje gehoord hebt waar het over gaat. Lees voor aan de klas:

'Van wie is de zee? Voelt een vis zich vrij? Besta je wel als je niet ontdekt bent? We dalen af tot het diepst van de oceaan, ver weg van het land en de mens. Hier in het donker komen de meest wonderlijke en vaak nog onontdekte dieren en organismen voorbij. Of nouja, wonderlijk... dat vinden wij. Misschien vinden zij óns juist wel wonderlijk als ze ons zouden ontmoeten. Waar zouden hun diepe gesprekken over gaan?'

Vraag de leerlingen:

- Wie is er wel eens bij een zee geweest? Welke zee was dat? Bespreek met de leerlingen of het water van de ene zee ander water is dan het water van een andere zee?
- Wij mensen weten eigenlijk nog maar heel weinig over de diepzee. Er valt dus nog heel veel te ontdekken over wat daar allemaal leeft. Zijn er dingen waar jij heel benieuwd naar bent?

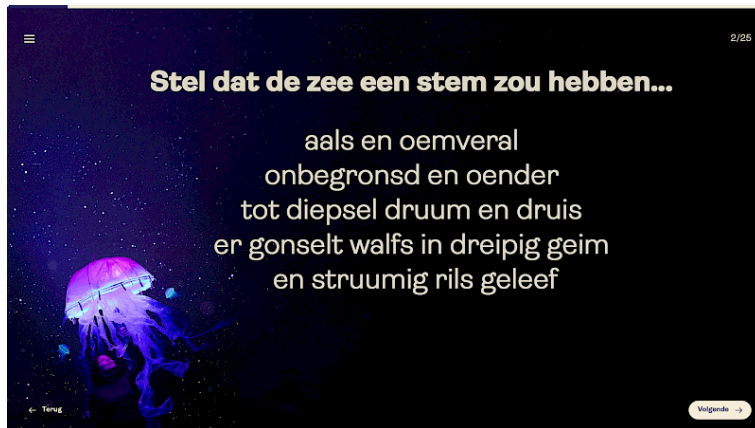
Boekentips:

Het dikke boek van alles wat leeft in het water - Sam Hume

Licht - Jennifer N.R. Smith

Een slijmzoen voor je oma - Matthijs Meeuwsen

Waarom de wereld niet eerlijk is - Yuval Noah Harari

Stel dat de zee een stem zou hebben...

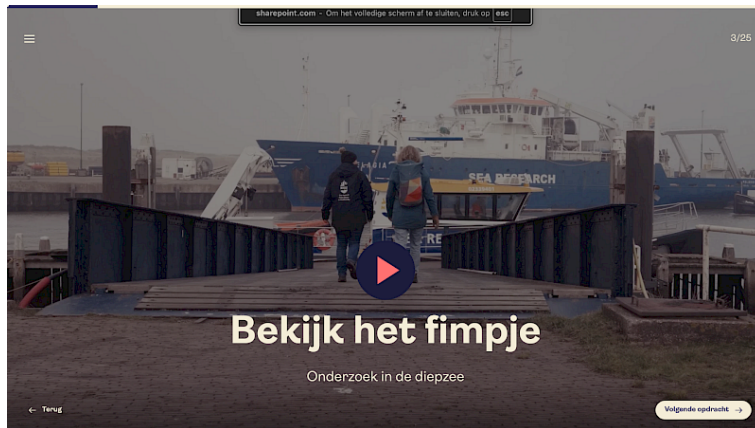
aals en oemveral
onbegronsd en oender
tot diepsel druom en druis
er gonselt walfs in dreipig geim
en struumig rils geleaf

De stem van de diepzee

Stel dat de zee een stem zou hebben, wat zou ze dan zeggen? En hoe zou dat klinken?

De liedjes in de voorstelling worden gezongen in een verzonnen taal door de schrijfster Eva Gouda.

Ga met de leerlingen in gesprek waar ze aan moeten denken bij deze taal.

Bekijk het filmpje

Bekijk samen dit filmpje. Een samenwerking van Het Filiaal theatermakers en het Universiteitsmuseum Utrecht. Ga na het bekijken van het filmpje met de leerlingen in gesprek adhv de volgende vragen:

- Wat wist jij nog niet over de diepzee en nu wel?
- Zou je zelf wel eens naar de diepzee willen reizen?
- We hebben pas 7% van de hele diepzee onderzocht. Er zijn dus nog heel veel vragen. Welke vragen heb jij nog?

TIP: **Ga jij graag op onderzoek uit?**

Kom naar het Universiteitsmuseum Utrecht – UMU en ga samen aan de slag. Het UMU is hét familiemuseum voor iedereen die nieuwsgierig is. Je krijgt een kijkje onder de motorkap van wetenschap. Zo kun je in de voorjaars- en meivakantie leren over de diepzee en je eigen diepzeewezen maken tijdens een workshop van UMU en Het Filiaal theatermakers. Doe mee en word zelf een onderzoeker.

Nieuwsgierig geworden? Kijk op umu.nl voor meer informatie.

1.2 Diepzee Quiz

Doel:

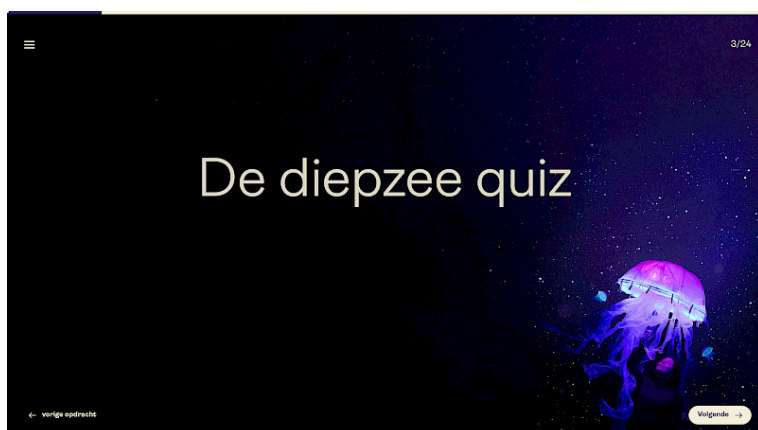
De kennis en nieuwsgierigheid vergroten bij de leerlingen over de diepzee.

Benodigheden:

Digibord

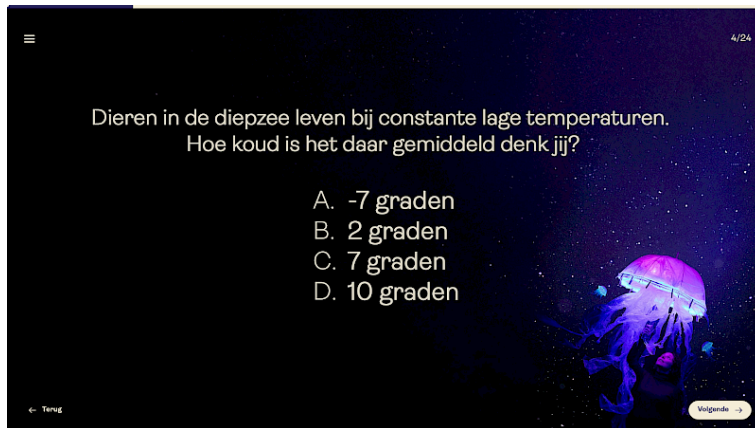
Pen en papier

Tijd: 25 minuten

De diepzee QUIZ

Wat weten de leerlingen al over de diepzee? Dat gaan we testen met de Diepzee Quiz. Deel pen en papier uit en laat de leerlingen hun antwoord opschrijven. Per vraag verschijnt het goede antwoord op het bord en is er aanvullende informatie in docenthandleiding.

Vraag 1

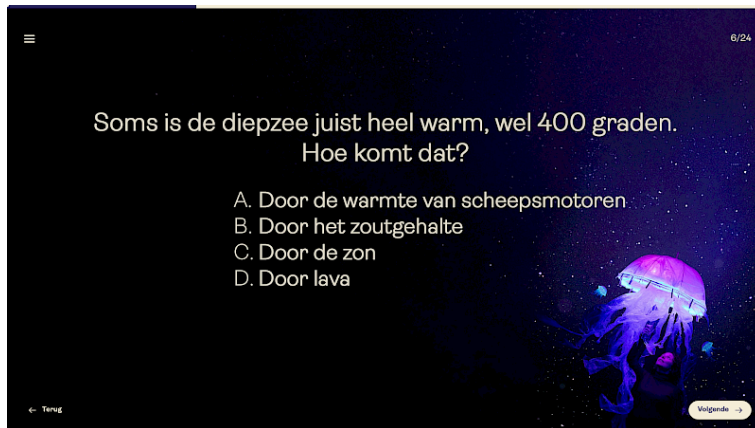
Laat de leerlingen hun antwoord opschrijven.

Antwoord vraag 1

Antwoord B. 2 graden

In de diepzee is de temperatuur gemiddeld rond de 2 graden celsius, ongeacht de locatie of het seizoen. In 75% van het oceaانwater schommelt de watertemperatuur tussen de 0 en 6 graden.

Vraag 2

Laat de leerlingen hun antwoord opschrijven.

Antwoord vraag 2

Antwoord D. Door Lava

Op sommige plekken in de diepzee zitten diepzeevulkanen (geisers) op de zeebodem. In het binnenste van de aarde zit hete lava. Omdat de zeebodem dicht bij het binnenste van de aarde komt verwarmt de lava het water bij de diepzeevulkanen (geisers) tot wel 400 graden! Zodra het hete water de ijskoude zee raakt koelt het ook meteen af, daarom verbrandt de hele zee niet.

Vraag 3

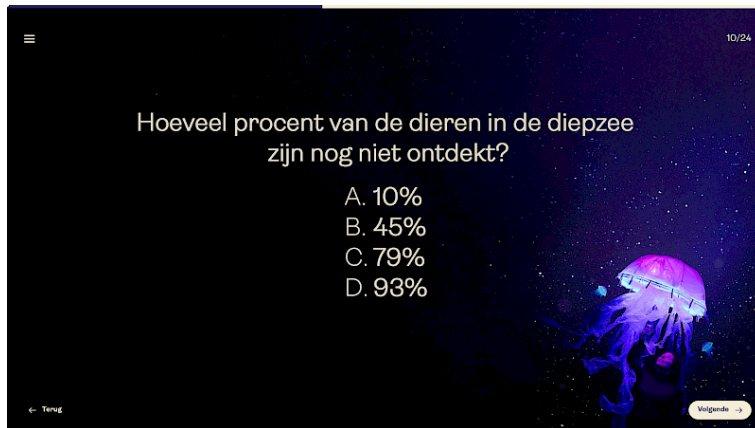
Laat de leerlingen hun antwoord opschrijven.

Antwoord vraag 3

Antwoord D. 4 miljard jaar oud

De zee is 4.000.000.000 miljard jaar oud (een 4 met 9 nullen). Als je 10 jaar oud bent, dan is het dus 400 miljoen keer jouw leeftijd. Eerst was de aarde te warm voor water, toen de aarde wat afkoelde kon het water op de aarde blijven en ontstonden de oceanen. De oceaan zag er toen nog wel anders uit, het water was toen zelfs heet, zuur en giftig. Het duurde nog 'even' voordat daar dieren in konden wonen.

Vraag 4

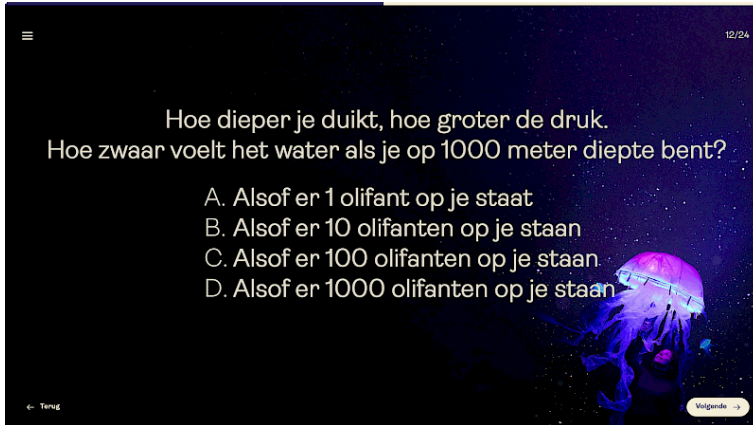
Laat de leerlingen hun antwoord opschrijven.

Antwoord vraag 4

Antwoord D. 93 %

Er hebben meer mensen op de maan gelopen dan er mensen naar de bodem van de zee zijn afgedaald. Elke keer dat er diepzeeduikers de diepte ingaan ontdekken ze nieuwe, nog nooit geziene dieren. Onderzoekers kunnen maar moeilijk op de bodem van de diepzee komen en het is ongelofelijk lastig om daar onderzoek te doen. We kennen nu ongeveer 240.000 soorten en waarschijnlijk zijn het er rond de 2 miljoen.

Hoe dieper je duikt, hoe groter de druk.
Hoe zwaar voelt het water als je op 1000 meter diepte bent?

- A. Alsof er 1 olifant op je staat
- B. Alsof er 10 olifanten op je staan
- C. Alsof er 100 olifanten op je staan
- D. Alsof er 1000 olifanten op je staan

← Terug Volgende →

12/24

Vraag 5

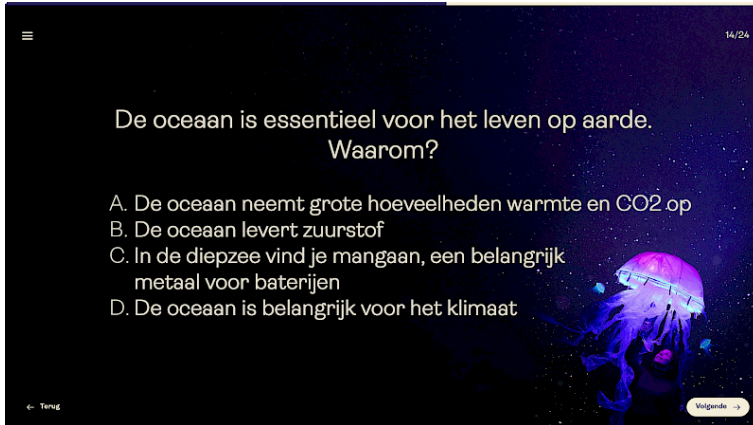
Laat de leerlingen hun antwoord opschrijven.

Antwoord vraag 5

C. Alsof er 100 olifanten op je staan

Hoe dieper je de zee in gaat hoe groter de *waterdruk*. Het water boven je wordt dus steeds zwaarder. Dat komt omdat er steeds meer lagen water op je drukken en elke laag water drukt een beetje meer. Op 1000 meter diepte voelt het dus alsof er 100 olifanten op je staan.

De oceaan is essentieel voor het leven op aarde.
Waarom?

- A. De oceaan neemt grote hoeveelheden warmte en CO₂ op
- B. De oceaan levert zuurstof
- C. In de diepzee vind je mangaan, een belangrijk metaal voor batterijen
- D. De oceaan is belangrijk voor het klimaat

← Terug Volgende →

14/24

Vraag 6

Laat de leerlingen hun antwoord opschrijven.

Antwoord groep 6

Alle antwoorden zijn goed.

De oceaan neemt grote hoeveelheden warmte en CO₂ op. De zon warmt de aarde op, de oceaan neemt een groot deel van die warmte op. In de lucht zit ook het gas CO₂. Dat gas wordt in Nederland vooral geproduceerd door industrie, vervoer, gebouwen en landbouw. De oceaan ruimt een deel van die CO₂ op.

De oceaan levert zuurstof. De helft van de zuurstof die we inademen komt uit de oceaan! Plankton en andere planten in de oceaan maken zuurstof.

In de diepzee vind je mangaan, een belangrijk metaal voor batterijen. Mangaan is heel belangrijk voor de oceanen. De afgelopen jaren is er groeiende interesse in de bodemschatten van de diepzee. De vraag naar mangaan neemt steeds meer toe voor de productie van batterijen, zonnepanelen, smartphones en militaire wapens.

De oceaan heeft grote invloed op het klimaat en het weer. Zo zorgt de zee voor wind, regen en wolken. Ook hebben oceanen stromingen, die brengen warm water naar koude plekken en koud water naar warme plekken, zo blijft de aarde beter in evenwicht. Dus zonder de oceanen zou de aarde veel heter of kouder zijn en heel ander weer hebben.

Hoeveel vragen had je goed?

1.3 Naar het theater gaan

Doel

Leerlingen maken kennis met de 'spelregels' van een theaterbezoek.

Benodigheden

Digibord

Tijd: 7 minuten

Naar het theater gaan

Vraag de leerlingen of ze wel eens naar het theater gaan. Wat voor voorstelling(en) hebben ze gezien? Hoe vonden ze dat?

Er zijn een aantal *spelregels* waar alle bezoekers zich aan houden. Die zijn handig om te bespreken:

- De voorstelling begint op een afgesproken tijd.
Als je te laat bent, dan mag je niet meer naar binnen.
- Mobiele telefoons moeten in het theater worden uitgezet. Ze kunnen leiden tot technische complicaties waardoor het geluid van de voorstelling verstoord wordt.
- Tijdens de voorstelling kun je niet naar het toilet. Zorg ervoor dat je van tevoren (op school of in het theater) al geweest bent.
- Jassen en tassen hang je aan de kapstok of geef je af bij de garderobe. Soms mogen ze mee de zaal in en dan kun je je jas en tas onder de stoel leggen.
- Het is tijdens de voorstelling niet toegestaan foto- en video-opnames te maken.

Naar het theater gaan

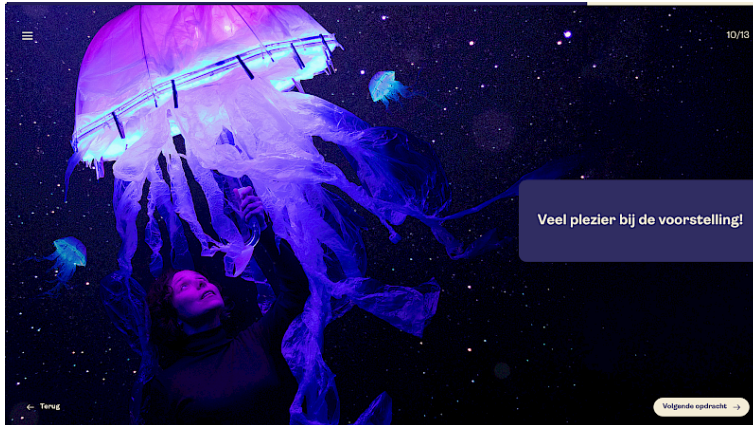
Attitude

Sommige leerlingen zullen bij theater in eerste instantie aan het tempo moeten wennen. Er zijn geen snel gemonteerde camerawisselingen, wel taal, spel en muziek met een eigen dynamiek. Er kan niet gezapt worden als het beeld even verveelt, en op alles reageren stoort medekijkers. Dat kan wennen zijn, zeker voor leerlingen zonder theaterkijkervaring.

Theater is een wisselwerking tussen acteurs en publiek. Het publiek en de acteurs maken samen de voorstelling. Hoe beter het publiek, hoe beter de voorstelling en des te meer plezier voor zowel het publiek als de acteurs.

Als jij geconcentreerd kijkt, kan een acteur zich helemaal focussen op zijn spel en gaat hij dus beter spelen. Als er onrust is in de zaal is (kletsen, telefoons, commentaar), kunnen de spelers zich minder goed concentreren en wordt de voorstelling dus iets minder goed.

Kortom: Hoe meer respect en aandacht jij als publiek aan een voorstelling geeft, hoe beter de voorstelling wordt.

Veel plezier bij de voorstelling

Tot hier het eerste gedeelte van het online lesmateriaal. We hopen dat je dit voorstellingsbezoek niet op zichzelf laat staan en na de voorstelling aan de slag gaat met het lesmateriaal voor na de voorstelling. Hier vind je onder andere tips voor een klassengesprek en meer. Hierdoor verdiep je de kunstbelevenis voor jouw leerlingen.

Je kunt dan via dezelfde link klikken op de knop: *'Na de voorstelling'*

Heel veel plezier bij de voorstelling DIEP.

2. Na de voorstelling

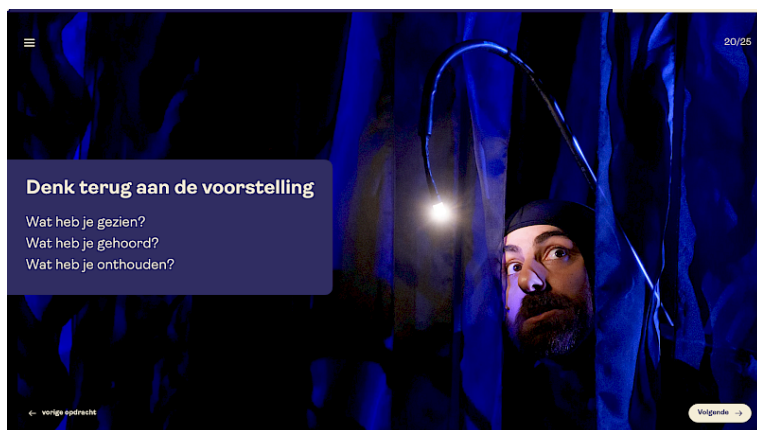
Doel

Door te reflecteren op een kunstervaring vormen kinderen blijvende, persoonlijke en betekenisvolle herinneringen. Praten over kunst zet aan tot vragen stellen, inleven en verbeelding.

Kerdoel 55 Kunstzinnige oriëntatie

De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

Tijd: 18 minuten

Denk terug aan de voorstelling

Bespreek kort wat de leerlingen hebben gezien, gehoord en onthouden hebben. Daarna kun je doorgaan met het nagesprek adhv de volgende slide.

Nagesprek

Vraag de leerlingen wat ze nog meer gezien en beleefd hebben in de voorstelling.
Gebruik eventueel de volgende vragen:

1. Persoonlijke ervaring – de beleving van de kinderen

- Wat vond je mooi?
- Wat vond je spannend?
- Waar moest je om lachen?
- Wat vond je niet leuk?

2. De voorstelling – Wat heb je gezien en gehoord?

- Wat heb je nog meer gezien? (denk aan: decor/kostuum/attributen/licht)
- Wat heb je nog meer gehoord? (denk aan: geluid/muziek)

Bespreek met de leerlingen het verschil tussen observatie en interpretatie. Hoewel iedereen dezelfde voorstelling heeft gezien, ervaar je het toch allemaal anders.

3. De makers – Onderwerp en betekenis

- Waar ging de voorstelling over? (let op, er bestaat geen goed/fout antwoord, dit is voor iedereen anders.)
- Moest je door de voorstelling ergens anders aan denken?

Vraag de leerlingen één woord te kiezen om de voorstelling te beschrijven.

Schrijf deze woorden als een woordwolk op het bord.

4. De wereld – De voorstelling in de context van onze tijd

- Zijn er dingen in je eigen leven waaraan je door de voorstelling moet denken?
- Welke vragen heb je als je aan de voorstelling terug denkt?

Als er vragen zijn vinden we het heel leuk als je die met ons deelt (educatie@hetfiliaal.nl)

Nieuws voor de oceanen

Via [deze link](#) lees je over goed nieuws voor de oceanen.

80 landen van de wereld hebben afgesproken om het grootste deel van de oceaan beter te beschermen, zodat oceaaneleven kan herstellen en gezond blijft. Het gaat over de 'volle zee', dit is het deel van de oceaan dat van niemand is. Het ligt buiten alle landsgrenzen en is heel groot: bijna twee derde van alle oceanen. Maar tot nu toe was bijna niets daarvan beschermd. De volle zee wordt vanaf nu beschermd tegen te veel visactiviteiten, vervuiling en mijnbouw. Maar daarmee zijn we er nog niet. Nederland heeft ook het verdrag nog niet officieel goedgekeurd.

Daarom is Greenpeace een petitie gestart. Wil je meedoen? Dan kan dat hier: [petitie Greenpeace](#)

2.1 Doen

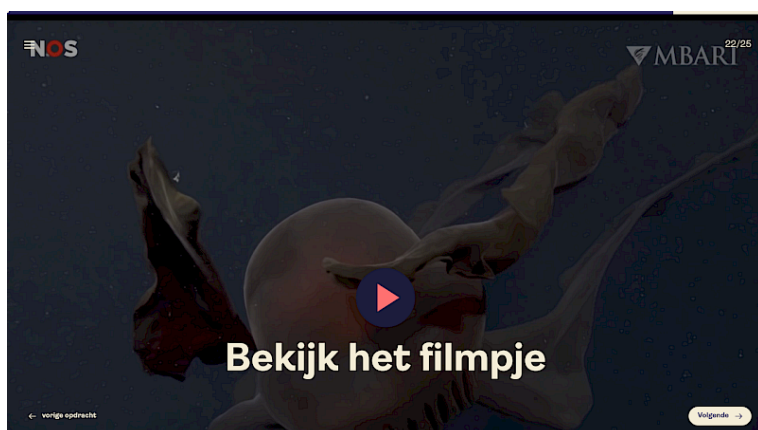
Doel

Leerlingen leren spelenderwijs zich inleven en verbeelden van het leven in de diepzee.

Benodigheden:

Papier en potloden/stiften

Tijd: 35 minuten

Bekijk het filmpje

Bekijk het filmpje en geef ruimte achteraf voor eerste reacties. Filosofer daarna met de leerlingen adhv de volgende vragen:

- Als jij een diepzeewezen zou zijn, zou je dan ontdekt willen worden?
- Als je dan nog niet ontdekt bent door mensen, besta je dan wel?

Bijzondere krachten

Diepzeedieren hebben speciale krachten die helpen te overleven in de extreme omstandigheden van de diepzee, denk aan duisternis, temperatuur en waterdruk. Bekijk de voorbeelden op het bord, je kunt in het midden rechts steeds doorklikken naar de volgende foto.

1. De Hengelvis gebruikt bioluminescentie (zelf licht maken) om met licht haar prooi te lokken.
2. De Dumbo-octopus heeft vinnen die op oren lijken om zich voort te bewegen en doorzichtige vlekken op zijn lichaam. Dit zijn geen lampjes als bij de Hengelvis. Omdat de diepzee helemaal zwart is helpen de lichte vlekken om minder op te vallen. Hij kan de kleur en de vlekken zelfs een beetje aanpassen.
3. De Vampier inktvis is een kleine inktvis, tot 13 cm groot, die 8 armen heeft. Tussen de armen zitten een soort huidplooï en meestal zwemt hij zo met zijn armen open, net een groot net. De toppen van de armen kunnen ook licht geven! De vampierinktviss leeft in de diepzee en heeft twee speciale draden aan zijn lichaam die hij kan uitwerpen. Daarmee vangt hij kleine diertjes die in het water zweven. Hij maakt ze tot een slijmerige bal en stopt ze in zijn mond. Bloed zuigen doet deze vampier dus niet
4. De Schubvoetslak heeft een schelp van metaal. Hij leeft bij hete ijzerrijke bronnen. Hij gebruikt metalen uit het water om zijn schelp te verstevigen. Dat maakt hem uniek in het dierenrijk.
5. De reusachtige kokerworm leeft in kokendheet water. Hij komt voornamelijk voor rondom onderwatervulkanen. Dankzij speciale huidlagen kan hij overleven in water dat bij mensen de huid zou verbranden.

Nieuw dier ontdekt!

De leerlingen gaan een onontdekt dier verzinnen. Deel papier en potloden/stiften uit. Laat ze een nieuwe diersoort tekenen. Stimuleer om de fantasie de vrije loop te laten gaan. Gebruik de volgende vragen om ze nog meer te laten nadenken over hun dier. Ze kunnen eventueel antwoorden op de vragen bij hun tekening schrijven.

- Stel je een diepzee-wezen voor dat nog niet ontdekt is. Hoe ziet dat eruit?
- Wat is er bijzonder aan dit dier? Wat is een speciale kracht?
- Hoe heet dit dier?
- Wat eet dit dier?
- Wat is dit dier aan het doen in de diepzee?
- Wat is een lievelingsplek van dit dier?
- Stel je voor hoe en waarmee dit dier zich beweegt.
- Als jouw diepzeewezen zou kunnen praten, hoe zou die dan praten? Snel of langzaam. Met hoge of lage tonen? Bedenk een stem voor jouw wezen.

Als iedereen dieren bedacht heeft verdeel je de klas in duo's. Zometeen gaan we DIEPte interviews doen met deze onontdekte dieren in twee rondes. De eerste ronde speelt de ene hun diepzeewezen en is de ander de interviewer. Daarna spelen we nog een ronde en dan ruilen we de rollen om. Als je de interviewer bent: welke vragen zou je een ander diepzeewezen willen vragen? Denk bijvoorbeeld aan:

- Wat eet jij het allerliefst?
- Hoe beweeg jij door de diepzee?
- Hoe verdedig jij je tegen een vijand?
- Wat doe je als er gevaar is?
- Waar voel je je thuis in de zee?
- Heb je hobby's?

Laat iedereen interview vragen bedenken en laat de duo's op een plekje in het lokaal hun interviews spelen.

Speel een paar DIEP(te) interviews voor de klas!

Nawoord

Wij hopen dat jullie veel plezier hebben beleefd aan de voorstelling en dit lesmateriaal. We zijn nieuwsgierig naar jullie reacties, deze kun je versturen naar educatie@hetfiliaal.nl

Ben je benieuwd naar meer voorbeelden van hoe we creatief vermogen stimuleren? Hoe we kinderen uitdagen om vragen te stellen en een open houding aan te nemen? Bekijk dan de video.

Contact

Wil je regelmatig op de hoogte gehouden worden van onze voorstellingen, eduprojecten en andere activiteiten? Geef je dan hieronder op voor de nieuwsbrief.

Het Filiaal theatermakers
Educatiemakers Anne-Marie Knippels & Jorn Laponder

Kapelweg 7
3566 MK Utrecht
030 273 49 56

educatie@hetfiliaal.nl

Fotografie Sjoerd Derine

Voorstellingsbeelden Studio TOMIS

Ontwerp Studio TOMIS

Het Filiaal theatermakers wordt structureel gesubsidieerd door het Ministerie van OCW en de Gemeente Utrecht. En werkt in de provincie samen met Kunst Centraal.

